

ประติมากรรม “สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” เนื่องในโอกาสครบ 20 ปี ม.หาดใหญ่ Artwork "Sign of Time" for 20th Hatyai University Anniversary

อรุณศักดิ์ พัฒนกุลอนันต์^{1*}
Aroonsak Puttanagulanun^{1*}

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบสื่อดิจิทัล วิทยาลัยนานาชาติดิษยะศริน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer, Digital Media Design Department, Hatyai University.

* Corresponding author, E-mail: aroonsak@hu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอผลงานประติมากรรมภายใต้ชื่อ “สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” จัดทำขึ้นเนื่องในโอกาสครบ 20 ปี ม.หาดใหญ่ จำนวน 1 ชิ้น กระบวนการทำงานทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่แรงบันดาลใจจากประสบการณ์การทำงานที่มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ของผู้สร้างประติมากรรมโดยตรง แล้วนำมาคิด วิเคราะห์ ผ่านกระบวนการออกแบบ 2 มิติ 3 มิติ และการทำงานในแบบเฉพาะตน ได้นำวงปีของต้นมะหาด ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย มาคลี่คลายสร้างสรรค์รูปทรงขึ้นใหม่ตามภาษาประติมากรรม เลือกใช้วัสดุเหล็กแผ่นเหล็ก นำมาตัดเป็นวงรี 20 วง คล้ายวงปีของต้นไม้แทนค่าความหมายวงหนึ่งวงจะแสดงการเจริญเติบโตของต้นไม้ในรอบหนึ่งปี วงรี 20 วง จึงเป็นสัญลักษณ์แทนช่วงเวลา 20 ปี ครบ 20 ปี ม.หาดใหญ่

คำสำคัญ: สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา 20 ปี ม.หาดใหญ่ ประติมากรรม

Abstract

This article presents the sculpture under the name “sign of the time”. It was prepared for the occasion of the 20th anniversary, Hat Yai University. The workflow process was inspired by my own experience since I have been working at Hat Yai University. This artwork was created through two-dimensional and three-dimensional work as a model. The 20 rings of Mahat tree, which is a symbol of Hat Yai University, represent 20 years of Hat Yai University. The unwinding of creative shapes was used as a sculptural language. Sheet steels were cut into 20 oval rings symbolize the meaning of the circle which shows the growth of trees in one year; the 20 oval rings mean the 20-year anniversary of Hat Yai University.

Keywords: Sign of Time, 20th Hatyai University, Sculpture

บทนำ

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ถือกำเนิดขึ้นด้วย “ปณิธานอันแน่วแน่” ของครอบครัว “ดิษยะศริน” โดยมีท่านอาจารย์ประณีต ดิษยะศริน เป็นผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง ได้เปิดดำเนินการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน มีอายุครบ 20 ปี นับเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ที่มีความมั่นคง เติบโตอย่างต่อเนื่อง มุ่งสร้างคุณภาพทางการศึกษาและมิติทางด้านต่าง ๆ แก่สาธารณชนตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ว่า “รู้คิด รู้ทำ รู้สำเร็จ” ดังนี้

1. ด้านกายภาพ มีการก่อสร้างพัฒนาอาคารสถานที่และโสตทัศนูปกรณ์อย่างเพียงพอและทันสมัย
2. ด้านวิชาการ ได้พัฒนาและเปิดดำเนินการจัดการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
3. ด้านการวิจัย มุ่งสนับสนุนให้คณาจารย์ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา
4. ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม มหาวิทยาลัยได้นำองค์ความรู้ต่าง ๆ ไปช่วยเหลือชุมชนสังคมได้อย่างมีคุณภาพ
5. ด้านบุคลากร มีการจัดสรรงบประมาณให้ทุนการศึกษา ส่งเสริมให้เข้าร่วมอบรมทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนวิชาการ รวมถึงการให้ไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศจำนวนมาก
6. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นภารกิจสำคัญไม่น้อยกว่าด้านการเรียนการสอน โดยได้สร้างศูนย์ประณีตศิลป์ขึ้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ (หนังสือที่ระลึก 15 ปีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2555)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ซึ่งเล็งเห็นความสำคัญของงานศิลปะที่จะทำให้ภูมิทัศน์มีความสวยงามน่าอยู่อาศัย ช่วยยกระดับจิตใจของผู้อยู่อาศัยและได้ให้สติปัญญาก่อเกิดการเรียนรู้ของนักศึกษาทางด้านงานศิลปกรรม จึงได้สนับสนุนให้เกิดโครงการประติมากรรม “สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” นี้ขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาเรื่องราวซ่อนอยู่ในรูปทรงและยังเป็นการฉลองครบ 20 ปี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผู้สร้างประติมากรรมได้เข้ามาทำงานที่มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลาประมาณ เกือบ 4 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาอาจจะไม่มากและเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ได้มาทำงานตลอดระยะเวลาได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ มากมายทั้งการสอน งานด้านวิจัย กิจกรรมนักศึกษาหรือการจัดโครงการต่าง ๆ จนกระทั่งได้รับมอบหมายให้จัดทำหลักสูตรใหม่ปี 2559 สาขาวิชาออกแบบประยุกต์ศิลป์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ และภารกิจทางด้านศิลปกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความผูกพันกับองค์กรเพื่อนร่วมงานและนักศึกษาที่ช่วยกิจกรรมอย่างดีมาตลอด ความรู้สึกประทับใจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้เกิดเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์ประติมากรรม “สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” เนื่องในโอกาสครบ 20 ปี ม.หาดใหญ่ โดยมุ่งหวังให้เกิดสุนทรียภาพใหม่ ๆ ขึ้น ประติมากรรม “สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” ไม่ได้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเหมือนงานสถาปัตยกรรม แต่เป็นสิ่งที่ให้ความสุขทางด้านจิตใจของผู้ที่มึรสนิยมทางด้านศิลปะเป็นสำคัญ

การที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะที่ดีได้นั้น ไม่ว่าจะเป็งานจิตรกรรม ประติมากรรม หรืองานศิลปะไทยร่วมสมัย สิ่งสำคัญจะต้องมีแรงบันดาลใจ ความรู้สึก ความคิดและความศรัทธาแล้วนำมาตีความเป็นรูปแบบเนื้อหาหรือความหมายต่าง ๆ ตามแต่ศิลปินที่ต้องการนำเสนอ

ปัจจุบันประติมากรรมร่วมสมัยได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศโดยการส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน เนื่องด้วยประติมากรรมเป็นงาน 3 มิติ สามารถมองเห็นได้รอบด้านมีความคงทนถาวร ตั้งอยู่ได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร อีกทั้งยังทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของสถานที่นั้นได้อย่างโดดเด่น อีกด้วย และศิลปินชั้นครูก็ได้สร้างสรรค์งานดี ๆ ไว้ให้ศึกษาตามแหล่งสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) เขตจตุจักร กรุงเทพฯ หาดสมิหลา จ.สงขลา ประติมากรรมอนุสรณ์สีนามิหาดกมลา จ.ภูเก็ต อุทยานหลวงราชพฤกษ์ จ.เชียงใหม่ เป็นต้น

ดังนั้นการสร้างสรรค์ประติมากรรมเพื่อความเหมาะสมสำหรับบริเวณพื้นที่ที่ติดตั้ง หรือเป็นสัญลักษณ์ของสถานที่นั้น ๆ เช่น พื้นที่โล่งแจ้งขนาดใหญ่ พื้นที่เปิด พื้นที่ปิด จะต้องคำนึงถึงทัศนียภาพสิ่งแวดล้อมทั้งหมด โดยการศึกษาถึงประวัติศาสตร์ และความสำคัญของพื้นที่เพื่อใช้เป็นข้อมูล การกำหนดขนาด ทิศทาง มุมมอง ขนาด วัสดุที่เลือกใช้ รูปทรงในการออกแบบประติมากรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเป็นเอกภาพของผลงานกับสถานที่ ประติมากรรมที่เกิดความสมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยรูปทรง แนวความคิด และสถานที่ที่ติดตั้งมีความเป็นเอกภาพ จะทำให้ผู้ชมหรือผู้สัมผัสผลงานเห็นถึงคุณค่าของผลงาน ส่งผลต่อจิตใจที่ดี มีความคิดดีและมีทัศนคติที่กว้างไกลเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญา

แนวคิด

แนวความคิดประติมากรรม “สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” มาจากธรรมชาติโดยตรง คือต้นมะหาด ซึ่งเป็นต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัย ม.หาดใหญ่ เป็นไม้ยืนต้น มีลำต้นตั้งตรงสูงใหญ่ และมีความคงทนต่อความแห้งแล้งได้ดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการเจริญเติบโตอย่างมั่นคง โดยใช้ลักษณะของวงเติบโต (Growth rings) หรือวงปี (Annual rings) คือวงที่เกิดขึ้นจากการเจริญเติบโตแบบทุติยภูมิของเนื้อเยื่อแคมเบียม (Cambium) ในพืชใบเลี้ยงคู่ พบได้ทั้งที่รากและลำต้นของต้นไม้ แต่ที่ลำต้นจะเห็นได้ชัดเจนมากกว่า โดยการตัดขวางลำต้นของต้นไม้จะพบวงปีมีลักษณะเป็นวงซ้อน ๆ กัน จากแกนกลางของต้นไม้กระจายออกไปจนติดเปลือกไม้ วงหนึ่งวงจะแสดงการเจริญเติบโตของต้นไม้ในรอบหนึ่งปี

วิวัฒนาการของการเจริญเติบโตตามช่วงของระยะเวลาตลอด 20 ปี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ กาลเวลาเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ แต่เมื่อเวลาได้ผ่านไปในแต่ละวัน เป็นเดือนเป็นปีหรือหลายทศวรรษเราสามารถรับรู้ได้จากประสบการณ์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในแต่ละวัน หรืออาจจะรับรู้ได้จากการบันทึกโดยการถ่ายภาพ หรือการจดบันทึกผ่านเครื่องมือสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น ประติมากรรมได้แสดงออกให้เห็นเป็นสัญลักษณ์รูปธรรมอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้คนเข้าใจได้ง่ายขึ้น โดยผู้สร้างสรรค์ได้นำสิ่งที่รับรู้ แรงบันดาลใจจากความผูกพันขององค์กร ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อารมณ์ความรู้สึก ด้วยการจินตนาการรูปทรง โครงสร้าง ขึ้นมาใหม่ตามภาษาประติมากรรม เพื่อให้ผู้ดูแล้วเกิดความรู้สึกอิสระ นึกคิดไปตามทัศนคติ หรือรสนิยมทางศิลปะของแต่ละบุคคล

วงรี เป็นสัญลักษณ์ของการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง สื่อความหมายถึง การเจริญเติบโต จำนวน 20 วง แทนช่วงระยะเวลา 20 ปี ลักษณะงานประติมากรรมเกิดจากการทับซ้อนกันของเส้นที่ป็นวงรี เริ่มจากวงรีภายในขนาดเล็กแล้วค่อย ๆ ขยายขนาดให้ใหญ่ขึ้นไปตามลำดับของแต่ละวงออกไปสู่ภายนอกจนครบ 20 วง ทำให้ประติมากรรมดูแล้วรู้สึกเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา โครงสร้างประติมากรรมเป็นเส้นตั้งตรงแนวตั้งแสดง

ความมั่นคง แข็งแรง ในส่วนของฐานงานออกแบบให้มีลักษณะของเงาตกทอดคล้ายตามผลงานลาดยาวขนานไปกับพื้น ให้ความรู้สึกถึงความสงบนิ่ง และยังช่วยส่งเสริมให้ผลงานมีความโดดเด่นน่าสนใจ วัสดุทำจากเหล็กแผ่นสีดำปัดด้วยสีทองแดง วัสดุเหล็กมีความคงทนถาวร สามารถตั้งอยู่กลางแจ้งได้ หนักแน่นและมีคุณค่าทางความรู้สึก

รูปทรงกลมสแตนเลสพื้นผิวมันวาว แทนความหมายของหยดน้ำ มีคุณค่าความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของสิ่งมีชีวิต

วิธีดำเนินการ

ภาพสเก็ตช์ (Sketch)

การออกแบบสเก็ตช์ (sketch) หรือแบบร่าง 2 มิติ 3 มิติ ถือเป็นสิ่งสำคัญของการแสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรม เพื่อให้เห็นรูปทรงโครงสร้างโดยรวม

ตัวอย่าง

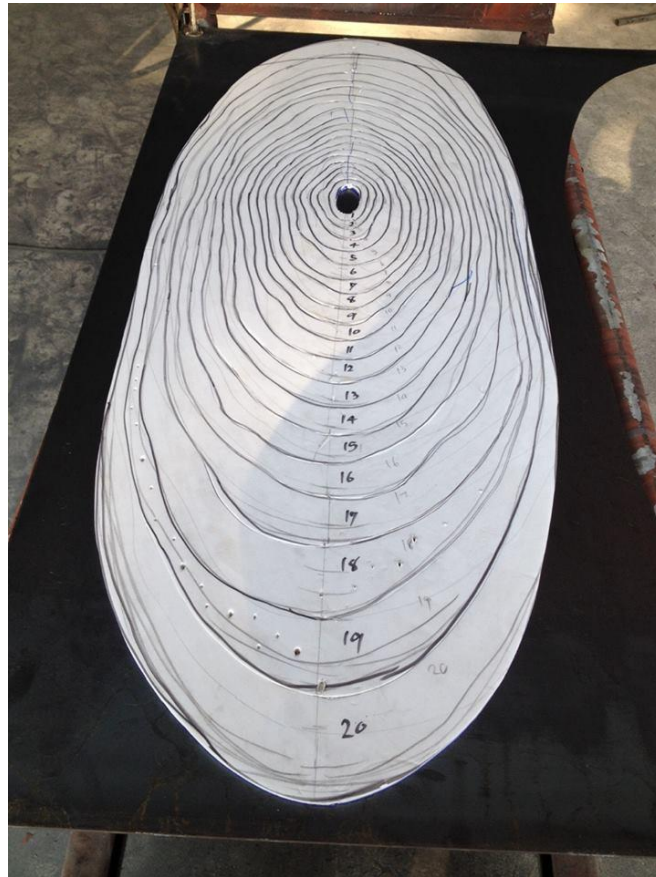
ภาพประกอบที่ 1 การออกแบบร่าง 2 มิติ

ร่างแบบด้วยดินสอซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถถ่ายทอดรูปทรงในจินตนาการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เพื่อค้นหารูปร่าง รูปทรงต่าง ๆ

ภาพประกอบที่ 2 การออกแบบร่าง 3 มิติ

ทำจากกระดาษชานอ้อยเนื่องจากมีลักษณะเป็นแผ่นตัดได้ง่ายและใกล้เคียงกับวัสดุเหล็กแผ่นที่ใช้ทำผลงานจริง

ภาพประกอบที่ 3 ขั้นตอนการขยายแบบ

ขยายต้นแบบด้วยโฟมให้มีขนาดเท่าผลงานจริง

ภาพประกอบที่ 4 ขั้นตอนการทำงาน

นำแบบร่างที่ขยายไปวางทาบบนแผ่นเหล็กแล้วตัดตามแบบด้วยเครื่องตัด Plasma

ภาพประกอบที่ 5 ขั้นตอนการประกอบชิ้นงาน

นำวงรีที่ตัดตามแบบมาประกอบด้วยเครื่องเหล็กเชื่อมทีละวงโดยเริ่มจากวงนอกสุดเพื่อกำหนดความสมดุลของผลงาน

ผลการศึกษา

ภาพประกอบที่ 6 ผลงานที่เสร็จสมบูรณ์

“สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” เนื่องในโอกาสครบ 20 ปี ม.หาดใหญ่
"Sign of Time" for 20th Hatyai University Anniversary
60 X 120 X 120cm., 2016
เชื่อมโลหะ, สเตนเลส
Welding, Stainless

การสรุปผล

ผลงานที่เกิดขึ้นเป็นงานประติมากรรมร่วมสมัยที่ผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจจาก ประสบการณ์ ความผูกพันต่อองค์กร ในช่วงระยะเวลาของการทำงานที่มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการ กำเนิดของสถาบัน เนื่องในโอกาสครบ 20 ปี ม.หาดใหญ่ โดยมีเนื้อหาเพื่อแสดงออกถึงรอบปีแห่งการ เจริญเติบโต อย่างต่อเนื่อง โดยนำรูปทรงของวงปีต้นมะหาด ซึ่งเป็นต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัยมาคลี่คลาย สร้างสรรค์รูปทรงขึ้นใหม่ตามภาษาประติมากรรม เลือกใช้วัสดุเหล็กแผ่น ซึ่งเป็นวัสดุที่เหมาะสมที่สุด ตกแต่ง รายละเอียดด้วยลูกทรงกลมวัสดุสแตนเลสพื้นผิวมันวาว เพื่อตอบสนองต่อแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของ การสร้างสรรค์ได้อย่างมีเอกภาพ ประติมากรรม “สัญลักษณ์แห่งกาลเวลา” เนื่องในโอกาสครบรอบ 20 ปี ม.หาดใหญ่ จะทำหน้าที่เป็นสื่อสัญลักษณ์บันทึกเรื่องราวประวัติศาสตร์ของสถานที่และสร้างสุนทรียภาพใหม่ ให้กับสถาบันมีคุณค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.(2555)./หนังสือที่ระลึก 15 ปีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่:โรงพิมพ์นำผล.

มหาวิทยาลัยศิลปากร.(2548)./สวนประติมากรรมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา : Amarin Printing and Publishing Public Co., Ltd.